

Wzorem V Republiki

JACEK WOJNICKI

Instytucje państwa do przeglądu
– politolog z UW omawia książkę
Kazimierza M. Ujazdowskiego.

Kazimierz Michał Ujazdowski należy do konserwatystów obecnych w polityce od 1990 r. Jego głos zawsze był słyszalny w ważkich sprawach publicznych. Właśnie otrzymujemy tom jego publicystyki przygotowany przez trójmiejskie wydawnictwo Arche – „Instytucje i ich wrogowie”. Pomieszczono w nim ponad 20 tekstów odnoszących się do kluczowych wątków życia społeczno-politycznego, ale również istotnych zagadnień ustrojowych III RP.

Właśnie instytucje nie przypadkiem zostały wybite w tytule. Autor – jako admirator Charles’a de Gaulle’a – dużą wagę przywiązuje do rządności państwa i sprawnych instytucji. Odnosi te zagadnienia do polskiej rzeczywistości – w szerszym tle po 1989 r. – a szczególnie po 2015 r.

Można wymienić kilka płaszczyzn rozważań i analiz prawnokonstytucyjnych. Po pierwsze, kwestie ustroju państwa zaprojektowanego przez twórców III RP w latach 90. Autor przywiązuje duże znaczenie do procesów decentralizacyjnych oraz funkcjonowania samorządowych władz lokalnych. Z niepokojem obserwuje i komentuje zjawiska regresu wspomnianych instytucji oraz ograniczania zakresu działania – zarówno formalnego, jak i ustawowego.

Jego analiza funkcjonowania instytucji III RP – co ważne – pozbawiona jest bezkrytycznej nostalgii. Wskazuje w sposób zasadny i kompetentny na występujące elementy dysfunkcyjności oraz konieczne

korekty. Zdecydowanie opowiada się zarazem za wzmocnieniem instytucji, a nie ich przejmowaniem przez różnorodne środowiska polityczne. W tym dostrzegać można propaństwowe stanowisko Kazimierza M. Ujazdowskiego.

Najbliższe wydają mu się kwestie demokratycznego funkcjonowania parlamentu z zapewnieniem praw dla ugrupowań opozycyjnych oraz sprawność i niezależność sądownictwa konstytucyjnego. Dokonuje w tym zakresie wnikliwych i szczegółowych porównań z modelem kształtowanym w Republice Francuskiej, szczególnie po 1958 r. (ustanowieniu V Republiki).

Drugą płaszczyzną, której autor poświęcił tom, są kwestie myśli

konserwatywnej, a szczególnie jej ewolucji we współczesnej Polsce. Odwołuje się w tym do Adolfa Bocheńskiego i paryskiej „Kultury” – szczególnie w kontekście geopolitycznego położenia Polski i miejsca zajmowanego w Europie Środkowej i Wschodniej. Istotną rolę przypisuje Jerzemu Giedroyciowi jako kreatorowi wpływowych pomysłów intelektualnych oraz wydawniczych zarówno jeszcze w latach 30., jak i na emigracji.

Lektura tomu jest bardzo smakowita, zarówno ze względu na kompetencje autora, jak i poruszane wątki. Mamy zaprezentowany w nim przegląd najważniejszych i najpilniejszych spraw ustrojowych z pogłębionym komentarzem. /©©

*Autor jest politologiem,
dr. hab., profesorem
Uniwersytetu Warszawskiego*

